

ด่วนที่สุด

ที่ นร ๐๕๐๕/๑๒๐๙๙

สำเนา

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี
ทำเนียบรัฐบาล กทม. ๑๐๓๐๐

๑๒ มิถุนายน ๒๕๖๗

เรื่อง การกำหนดให้การไหว้เป็นเอกลักษณ์ประจำชาติ ประเภทการทักทายและการแสดงความเคารพแบบไทย

เรียน ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี

อ้างถึง หนังสือสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี ที่ นร ๐๑๐๙/๑๐๒๖ ลงวันที่ ๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๗

สิ่งที่ส่งมาด้วย บัญชีสำเนาหนังสือที่ส่งมาด้วย

ตามที่สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีได้ขอให้นำเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาให้ความเห็นชอบการกำหนดให้การไหว้เป็นเอกลักษณ์ประจำชาติ ประเภทการทักทายและการแสดงความเคารพแบบไทย ตามมติคณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ เมื่อวันที่ ๑๑ มกราคม ๒๕๖๗ ความละเอียดแจ้งแล้ว นั้น

กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม กระทรวงมหาดไทย กระทรวงวัฒนธรรม กระทรวงศึกษาธิการ และสำนักงานราชบัณฑิตยสภาได้เสนอความเห็นไปเพื่อประกอบการพิจารณาของคณะรัฐมนตรีด้วย ความละเอียดปรากฏตามบัญชีสำเนาหนังสือที่ส่งมาด้วยนี้

คณะรัฐมนตรีได้ประชุมปรึกษาเมื่อวันที่ ๑๑ มิถุนายน ๒๕๖๗ ลงมติเห็นชอบตามที่สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีเสนอ ทั้งนี้ ให้สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี กระทรวงวัฒนธรรม และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องรับความเห็นของกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม และสำนักงานราชบัณฑิตยสภาไปพิจารณาดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไปด้วย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ ทั้งนี้ สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีได้แจ้งให้รองนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี กระทรวง และกรมทราบด้วยแล้ว

ขอแสดงความนับถือ

ธวัชชัย จันทร์ไพศาลสิน

(นายธวัชชัย จันทร์ไพศาลสิน)

ที่ปรึกษาประจำสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ปฏิบัติราชการแทน
เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

กองพัฒนาศาสตร์และติดตามนโยบายพิเศษ

โทร. ๐ ๒๒๘๐ ๙๐๐๐ ต่อ ๑๗๒๓ (ธนพล), ๑๕๒๒ (เฉลิมขวัญ)

โทรสาร ๐ ๒๒๘๐ ๑๔๔๖

www.soc.go.th

ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ saraban@soc.go.th

บัญชีสำเนาหนังสือที่ส่งมาด้วย

เรื่อง การกำหนดให้การไหว้เป็นเอกลักษณ์ประจำชาติ ประเพณีการทักทายและการแสดงความเคารพแบบไทย

๑. สำเนาหนังสือกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ด่วนที่สุด ที่ กก ๐๒๐๓/๕๘๘ ลงวันที่ ๒๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๗
๒. สำเนาหนังสือกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม
ด่วนที่สุด ที่ อว (ปคร) ๐๒๑๓/๕๓๑๒ ลงวันที่ ๑๒ มีนาคม ๒๕๖๗
๓. สำเนาหนังสือกระทรวงมหาดไทย ด่วนที่สุด ที่ มท ๐๒๐๑.๒/๔๗๓๖ ลงวันที่ ๒๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๗
๔. สำเนาหนังสือกระทรวงวัฒนธรรม ด่วนที่สุด ที่ วธ ๐๕๐๖.๑๔/๑๑๗๓ ลงวันที่ ๑๓ มีนาคม ๒๕๖๗
๕. สำเนาหนังสือกระทรวงศึกษาธิการ ด่วนที่สุด ที่ ศธ ๐๒๑๔๗/๕๗๔ ลงวันที่ ๒๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๗
๖. สำเนาหนังสือสำนักงานราชบัณฑิตยสภา ด่วนที่สุด ที่ รก ๐๐๐๔/๑๘๑ ลงวันที่ ๒๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๗

สสค.

ส่ง : กสค.

รับที่ : ธ1746/67

12 ก.พ. 2567 เวลา 13.30 น.

ที่ นร ๐๑๐๙/๑๐๒๖

สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี
ทำเนียบรัฐบาล กทม. ๑๐๓๐๐

๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๗

เรื่อง การกำหนดให้การไหว้เป็นเอกลักษณ์ประจำชาติ ประเภทการทักทายและการแสดงความเคารพแบบไทย
เรียน เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. หนังสือสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี ที่ นร ๐๑๐๙/๑๓๗ ลงวันที่ ๒๙ มกราคม ๒๕๖๗

๒. สำเนารายงานการประชุมคณะอนุกรรมการพิจารณาเอกลักษณ์ของชาติในมิติต่าง ๆ ครั้งที่ ๒/๒๕๖๖ เมื่อวันที่ ๖ ธันวาคม ๒๕๖๖

๓. สำเนารายงานการประชุมคณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ ครั้งที่ ๑/๒๕๖๗ เมื่อวันที่ ๑๑ มกราคม ๒๕๖๗

๔. สำเนาหนังสือกระทรวงวัฒนธรรม ที่ วธ ๐๒๐๔.๕/๒๖๖ ลงวันที่ ๑๘ มกราคม ๒๕๖๗

๕. ข้อมูลและเหตุผลประกอบเรื่องกำหนดให้การไหว้เป็นเอกลักษณ์ประจำชาติ ประเภทการทักทายและการแสดงความเคารพแบบไทย

ด้วยสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีขอเสนอ เรื่อง การกำหนดให้การไหว้เป็นเอกลักษณ์ประจำชาติ ประเภทการทักทายและการแสดงความเคารพแบบไทย มาเพื่อคณะรัฐมนตรีพิจารณา โดยเรื่องนี้เข้าข่ายที่จะต้องนำเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาตามที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการเสนอเรื่องและการประชุมคณะรัฐมนตรี พ.ศ. ๒๕๔๘ มาตรา ๔ (๑) รวมทั้งเป็นการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ ทั้งนี้ รองนายกรัฐมนตรี (นายสมศักดิ์ เทพสุทิน) กำกับการบริหารราชการ สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีได้เห็นชอบให้นำเรื่องดังกล่าวเสนอคณะรัฐมนตรีด้วยแล้ว ดังมีรายละเอียดปรากฏตามสิ่งที่ส่งมาด้วย ๑

ทั้งนี้ เรื่องดังกล่าวมีรายละเอียด ดังนี้

๑. เรื่องเดิม

๑.๑ ในคราวประชุมคณะอนุกรรมการพิจารณาเอกลักษณ์ของชาติในมิติต่าง ๆ ครั้งที่ ๒/๒๕๖๖ เมื่อวันที่ ๖ ธันวาคม ๒๕๖๖ โดยมีนายวิระ โรจน์พจนรัตน์ เป็นประธานการประชุม ที่ประชุมมีมติเห็นชอบให้เสนอการไหว้เป็นเอกลักษณ์ประจำชาติ และมอบหมายให้สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีนำเสนอคณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติพิจารณาอีกครั้งหนึ่ง ดังมีรายละเอียดปรากฏตามสิ่งที่ส่งมาด้วย ๒

๑.๒ การประชุมคณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ ครั้งที่ ๑/๒๕๖๗ เมื่อวันที่ ๑๑ มกราคม ๒๕๖๗ นายวิระ โรจน์พจนรัตน์ กรรมการเอกลักษณ์ของชาติ ได้เสนอเรื่องการไหว้เป็นเอกลักษณ์ประจำชาติ ประเภทการทักทายและการแสดงความเคารพแบบไทย เนื่องจากการไหว้เป็นการแสดงออกทางวัฒนธรรมที่ผูกพันกับวิถีชีวิตคนไทย ที่เราต่างคุ้นเคยและประพาดอยู่เสมอในชีวิตประจำวัน แม้การไหว้จะเป็นสิ่งที่ประเทศไทยและประเทศอื่น ๆ ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้รับมาจากอินเดีย ผ่านทางคติความเชื่อในศาสนาพราหมณ์-ฮินดู และศาสนาพุทธ ดังมีปรากฏในหลักฐานทางประวัติศาสตร์และโบราณคดี ตั้งแต่สมัยทวารวดี แต่ประเทศไทยก็นำมาปรับและพัฒนา จนมีความหลากหลาย ความลุ่มลึก และความหมายในการแสดงออก ที่ทำให้มีความแตกต่างกับประเทศอื่น ๆ รวมถึงในปัจจุบันการไหว้ได้เป็นแบบแผนปฏิบัติในการทักทายที่แพร่หลาย เป็นสากลมากขึ้น โดยเฉพาะภายหลังสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา

สพ. สุจิต มีจิตสำนึก ยึดถือคุณธรรม รวมพลังต่อต้านทุจริต

หรือ Covid-19 บรรดาผู้นำชาติต่าง ๆ หน่วยงาน หรือองค์การระหว่างประเทศ ต่างก็หันมาปฏิบัติ หรือให้คำแนะนำในการทักทายหรือทำความเคารพ ด้วยการไหว้ เพื่อเป็นการลดการสัมผัสระหว่างกัน ซึ่งที่ประชุมพิจารณาแล้ว มีมติเห็นชอบตามที่เสนอ และมอบให้สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี นำเรื่องการไหว้เสนอคณะรัฐมนตรี เพื่อประกาศเป็นเอกลักษณ์ประจำชาติ ประเภทการทักทายและการแสดงความเคารพแบบไทย ดังมีรายละเอียดปรากฏตามสิ่งที่ส่งมาด้วย ๓

๑.๓ กระทรวงวัฒนธรรมได้ประสานเป็นการภายในกับสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี ขอบรรจุเรื่องการกำหนดให้การไหว้เป็นเอกลักษณ์ประจำชาติเข้าเป็นวาระการประชุมคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ ครั้งที่ ๑/๒๕๖๗ เพื่อให้คณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติได้ให้ความเห็นประกอบก่อนเสนอคณะรัฐมนตรี

๑.๔ กระทรวงวัฒนธรรมมีหนังสือ ที่ วธ ๐๒๐๔.๕/๒๖๖ ลงวันที่ ๑๘ มกราคม ๒๕๖๗ แจ้งปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีว่า การประชุมคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ ครั้งที่ ๑/๒๕๖๗ เมื่อวันที่ ๑๕ มกราคม ๒๕๖๗ ที่ประชุมมีมติเห็นชอบในหลักการกำหนดให้การไหว้เป็นเอกลักษณ์ประจำชาติ และมอบหมายสำนักงานเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาตินำเสนอเรื่องการกำหนดให้การไหว้เป็นเอกลักษณ์ประจำชาติ ต่อที่ประชุมคณะรัฐมนตรีพิจารณาให้ความเห็นชอบต่อไป ดังมีรายละเอียดปรากฏตามสิ่งที่ส่งมาด้วย ๔

๒. เหตุผลความจำเป็นที่ต้องเสนอคณะรัฐมนตรี

การไหว้ของไทยเป็นการแสดงออกทางสังคมหรือธรรมเนียมปฏิบัติที่ผูกพันกับวิถีชีวิตคนไทย ที่เราต่างคุ้นเคยและประพฤติปฏิบัติอยู่เสมอในชีวิตประจำวัน การไหว้เป็นธรรมเนียมที่ไทยและประเทศอื่นในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ได้รับมาจากอินเดียมาตั้งแต่สมัยโบราณ ซึ่งสัมพันธ์กับคติทางศาสนา ทั้งพราหมณ์-ฮินดู และพุทธศาสนาเป็นหลัก ในไทยพบหลักฐานทางประวัติศาสตร์และโบราณคดีเกี่ยวกับการไหว้มานานตั้งแต่สมัยทวารวดี การปฏิบัติเรื่องการไหว้ของไทยมีการปรับและพัฒนา จนมีความหลากหลาย ความลุ่มลึก และความหมายในการแสดงออกที่มีความโดดเด่นเฉพาะตัว แตกต่างจากประเทศอื่น ๆ สะท้อนให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล หรือเป็นการแสดงออกทางสังคม ที่แสดงถึงความดีงาม ความรู้สึกของผู้ปฏิบัติ เช่น การแบ่งระดับในการไหว้ การปฏิบัติเรื่องการไหว้ตามกาลเทศะ

ทั้งนี้ ในปี ๒๕๕๔ กระทรวงวัฒนธรรม โดยกรมส่งเสริมวัฒนธรรม ได้ขึ้นทะเบียนการแสดงความเคารพแบบไทย จำแนกเป็นการไหว้และการกราบ เป็นมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมในสาขาแนวปฏิบัติทางสังคม พิธีกรรมประเพณี และเทศกาล อย่างไรก็ตาม การขึ้นทะเบียนดังกล่าวถือเป็นการสอดคล้องและเชื่อมโยงกับการประกาศให้เรื่องการไหว้เป็นเอกลักษณ์ประจำชาติของไทย เนื่องจากการไหว้ถือเป็นมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมที่สำคัญเป็นอย่างยิ่ง มีความเหมาะสมที่จะกำหนดให้เป็นเอกลักษณ์ประจำชาติ เพื่อให้ทุกภาคส่วนเห็นความสำคัญ และมุ่งหมายให้ธำรงรักษาสืบส่งต่อที่คนไทยปฏิบัติกันมานานให้คงอยู่ตลอดไป

เราจะเห็นได้ว่าการปฏิบัติเรื่องการไหว้ของไทยเป็นเอกลักษณ์ที่ประเทศต่าง ๆ รู้จักเป็นอย่างดีในระดับนานาชาติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อผู้แทนของประเทศไทยไม่ว่าจะปฏิบัติภารกิจในบทบาทใด ในโอกาสใดก็ตาม มักจะปฏิบัติเรื่องการไหว้ในโอกาสต่าง ๆ ด้วยความอ่อนน้อมและงดงามอยู่เสมอ อาทิ การเป็นผู้แทนประเทศ การแสดงศิลปวัฒนธรรม การประกวด การแข่งขันด้านต่าง ๆ รวมถึงในปัจจุบันการไหว้ได้เป็นแบบแผนปฏิบัติในการทักทายที่แพร่หลาย เป็นสากลมากขึ้น โดยเฉพาะภายหลังสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา หรือ Covid-19 บรรดาผู้นำชาติต่าง ๆ หน่วยงาน หรือองค์การระหว่างประเทศ ต่างก็หันมาปฏิบัติ หรือให้คำแนะนำในการทักทายหรือทำความเคารพ ด้วยการไหว้ เพื่อเป็นการลดการสัมผัสระหว่างกัน

ด้วยเหตุผลที่กล่าวมา การเสนอให้การไหว้เป็นเอกลักษณ์ประจำชาติ ประเภทการทักทาย และการแสดงความเคารพแบบไทย จึงมีความเหมาะสม เนื่องจากจะก่อให้เกิดการเรียนรู้ธรรมเนียมปฏิบัติอันงดงาม สะท้อนให้เห็นความหมายที่สื่อออกมาจากการปฏิบัติในเรื่องการไหว้ของไทย สร้างความภาคภูมิใจในเอกลักษณ์และวัฒนธรรมของชาติ และยังเป็น Soft Power ที่สำคัญทางวัฒนธรรมของไทยที่ช่วยส่งเสริมภาพลักษณ์ของไทยในระดับสากล ตลอดจนอาจต่อยอดไปสู่เศรษฐกิจสร้างสรรค์ (Creative Economy) หรือประเด็นอื่นได้ต่อไป จึงเข้าข่ายที่ต้องเสนอคณะรัฐมนตรีตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการเสนอเรื่อง และการประชุมคณะรัฐมนตรี พ.ศ. ๒๕๔๘ มาตรา ๔ (๑) ดังมีรายละเอียดปรากฏตามสิ่งที่ส่งมาด้วย ๕

๓. สาระสำคัญ ข้อเท็จจริงและข้อกฎหมาย

การกำหนดให้การไหว้เป็นเอกลักษณ์ประจำชาติ ประเภทการทักทายและการแสดงความเคารพแบบไทย เนื่องจากการปฏิบัติเรื่องการไหว้ของไทยเป็นการแสดงออกทางสังคมหรือธรรมเนียมปฏิบัติที่ผูกพันกับวิถีชีวิตคนไทย แสดงถึงความดีงามและความรู้สึกของผู้ปฏิบัติ มีความหมายและความลุ่มลึกในการแสดงออกที่เป็นเอกลักษณ์ของไทย การกำหนดให้การไหว้เป็นเอกลักษณ์ประจำชาติ ประเภทการทักทาย และการแสดงความเคารพแบบไทย มุ่งหมายเพื่อเผยแพร่ให้ความรู้ให้ทุกภาคส่วนเห็นความสำคัญ และธำรงรักษาสืบตราบเท่าที่คนไทยปฏิบัติกันมานานจนได้รับการยอมรับในระดับสากลให้คงอยู่ตลอดไป

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ พ.ศ. ๒๕๔๙ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๔ ข้อ ๑๐ กำหนดให้คณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ มีอำนาจหน้าที่เสนอแนะนโยบาย ยุทธศาสตร์ และมาตรการในการดำเนินงานด้านเอกลักษณ์ของชาติ ต่อคณะรัฐมนตรี ดำเนินการให้มีการบูรณาการการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ แผนงาน และโครงการเกี่ยวกับการเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติมิให้ซ้ำซ้อนกัน และให้สอดคล้องกับแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐและนโยบายของรัฐบาล ประสานการสนับสนุนและเสนอแนะเกี่ยวกับการดำเนินงานด้านเอกลักษณ์ของชาติของหน่วยงานของรัฐและภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องให้ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล

๔. ข้อเสนอของส่วนราชการ

สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีจึงขอเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อโปรดพิจารณาให้ความเห็นชอบการกำหนดให้การไหว้เป็นเอกลักษณ์ประจำชาติ ประเภทการทักทายและการแสดงความเคารพแบบไทย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดนำกราบเรียนนายกรัฐมนตรี เพื่อเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายธีระพงษ์ วงศ์ศิวัธ) (นายธีระพงษ์ วงศ์ศิวัธ)

ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี

สำนักงานเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ

โทร. ๐ ๒๒๘๓ ๔๗๓๒

โทรสาร ๐ ๒๒๘๓ ๔๗๔๐ ๐ ๒๒๘๓ ๔๗๕๑ - ๕๒

ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ saraban@opm.go.th